KŪNO KALBOS PAŽINIMAS IR KOMUNIKAVIMO SKATINIMAS

Šiame numeryje Gelgaudiškio „Šaltinio" ugdymo centro specialioji pedagogė logopedė Alma Dervaitienė dalijasi ilgamete patirtimi, kaip pažinti vaikų, turinčių didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, kūno kalbą, skatinti juos komunikuoti, lavinti jų kalbinius gebėjimus.

Psichologė, specialioji pedagogė metodininkė, Švietimo pagalbos ir konsultavimo skyriaus vedėja Dalia Kasperavičienė: „Kiekvienas vaikas – dovana tėvams. Visi norime, kad mūsų vaikai būtų gabūs, guvūs, džiugintų mus ir patys džiaugtųsi gyvenimu. Todėl sužinojus, kad taip lauktas vaikelis turi vienokį ar kitokį sutrikimą, dėl kurio jį auginant reikės įdėti daugiau jėgų ir pastangų, iš pradžių paprastai sunku tai priimti, su tuo susitaikyti, tačiau pamažu liūdnas mintis pakeičia troškimas sužinoti, kaip padėti savo vaikeliui ir sau. Kai ateina laikas keliauti į mokyklą, tėveliams į pagalbą atskuba mokytojai ir specialistai: logopedai, kineziterapeutai, ergoterapeutai, psichologai, kad bendromis pastangomis suteiktų lūkesčių išsipildymą".

Šių vaikų kalba aplinkiniams sunkiai suprantama ar visai nesuprantama, nors šeimos nariai ir išmoksta ją suprasti. Dažnai jie tik veido išraiška patvirtina atsakymus į klausimus, beveik arba visai nekalba, todėl pedagoginėje praktikoje darbui su jais pasitelkiamos pagalbinės komunikacijos priemonės.

Kai karantino sąlygomis tėvai daugiau laiko praleidžia namuose su vaikais, atsiranda puiki proga pakalbinti savo atžalą, geriau ją pažinti, padėti išvengti emocinio bado. Šiuo etapu tėvai gali sudaryti sąlygas vaikams išgirsti kuo daugiau žodžių, padedančių suprasti ir įsiminti, klausytis ir kalbėti, bandyti skaityti, rašyti, piešti.

Skatindami vaikus bendrauti, matome įvairias jų reakcijas į prašymus, paliepimus, emocijų kaitą, kūno kalbos raišką.

Vaiko nuotaiką galima išskaityti iš veido išraiškos, akių, antakių, burnos, lūpų; veido išraiška perteikia pagrindines emocijas – džiaugsmą ir liūdesį, nuostabą ir pyktį, pasibjaurėjimą ir baimę, smalsumą ir gėdą.

Žvilgsnis ne tik padeda gauti informaciją ir suprasti vaiko reakciją, bet ir užmegzti artimesnius ryšius.

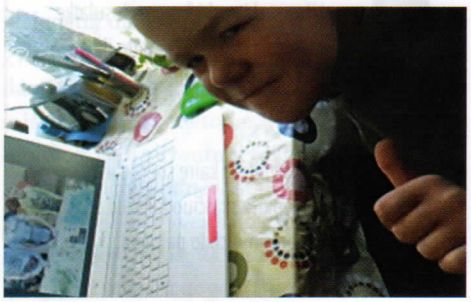

„Vilties" bendriją 2020 m. remia

Lietuvos Respublikos Vyriausybė
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Vilniaus miesto pirmasis policijos komisariatas
UAB „Penki kontinenetai"
UAB „Tiger Shop"
UAB „Tanagra"
UAB „Siulvedė"
UAB „Bijola"
UAB „Amoka"
HAMC VILNIUS
UAB „Kosmelita"
AB „Vilniaus degtinė"
PĮ „Vainera"
PĮ V. POPOVO Maisto krautuvė „BOBOS DARŽAS"
NATO CHARITY BAZAAR
LOFT TOWN
Sutuoktiniai Yvonne Nordström-Lentz ir Gunnar Nordström
Bronė Paulienė
Ilona Laucius
Artūras Svetlovas (daugelį metų kas mėnesį paaukoja konkrečią pinigų sumą)
Augustė Žičkutė
Kristina Jurevičiūtė
Aundrea Farley
Geros valios žmonės ir savanoriai

Pirmame viršelyje

Aš ir tu – širdim kartu! Šilutės socialinio paslaugų centro lankytojo Viliaus Maciukevičiaus asmenukė su draugu.

Žurnalą leidžia

Žurnalas „Viltis" leidžiamas Nacionalinės žmonių su negalia socialinės integracijos programos lėšomis. Žurnalas „Viltis" pasirodo 4 kartus per metus. Pradėta leisti 1997 m. rugsėjo mėn.

Numerį rengė
J. Butkuvienė, J. Žeimantienė

Adresas
Kareivių g. 2C, LT-08221 Vilnius
Tel. (8~5) 261 52 23,
faks. (8~5) 261 08 20
El. paštas janinabut@viltis.lt; viltis@viltis.lt
Interneto puslapis www.viltis.lt

Leidėjas
Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Viltis"

Spaudai rengė
UAB „Overprintas". Tiražas 1000 egz.

Žurnale spausdinamų straipsnių ir laiškų autoriai išsako savo nuomonę. Rankraščiai, nuotraukos, piešiniai nesaugomi ir negrąžinami.

Gestai – vaikų kalba ir gestai vystosi beveik tuo pat metu; daug gestų yra universalūs, todėl lengvina komunikavimą (kumščio, piršto iškėlimas, veido užsidengimas rankomis, galvos nulenkimas ar purtymas, žiovulys ir t. t.

Poza – stovėjimas, sėdėjimas (tupėjimas, klūpėjimas), gulėjimas – trys pagrindinės žmonėms būdingos pozos, o prisilietimas – svarbus vaikų gyvenime, nes ramina, byloja apie šiltus jausmus, draugiškumą ir pan.

Veiklų paįvairinimui, kalbos skatinimui, žaidybinių situacijų sudarymui nereikia ypač brangių priemonių. Būnant namuose galima rasti daugybę daiktų, padedančių ugdyti vaikus, turinčius didelių ir labai didelių specialiųjų poreikių. Tai puiki galimybė plėtoti sąvokinį mąstymą, turtinti žodyną kasdieninėje buityje naudojamų daiktų, atliekamų veiksmų pavadinimais, mėgdžioti buityje naudojamų prietaisų, atgyjančios gamtos garsus, išmokti ir įsiminti spalvų pavadinimus, aktyviau naudoti alternatyviąją komunikaciją, atlikti artikuliacinės mankštos pratimus, lavinti smulkiąją motoriką.

Renkantis prietaisus, augalus, dažus, žaislus visada reikia apsvarstyti, kokius pavojus jie galėtų kelti. Atkreipti dėmesį į medžiagas ir jų toksiškumą. Rinkimės medines, augalines, popierines, saugaus plastiko priemones. Puikiai pasitarnaus pakavimui skirtos kartoninės dėžės, ausų krapštukai, medinės mentelės, įvairaus dydžio kempinėlės, gamtinė medžiaga, įvairių spalvų siūlų kamuoliukai. Naudojant visas šias priemones galima žaisti su vaikais kūrybinius žaidimus („Surask tokį patį“, „Vėjas pučia“, „Statome namus“), leisti jiems patiems kurti, naudoti spalvas, klausti, klausyti, paprašyti vykdyti nesudėtingus paliepimus...

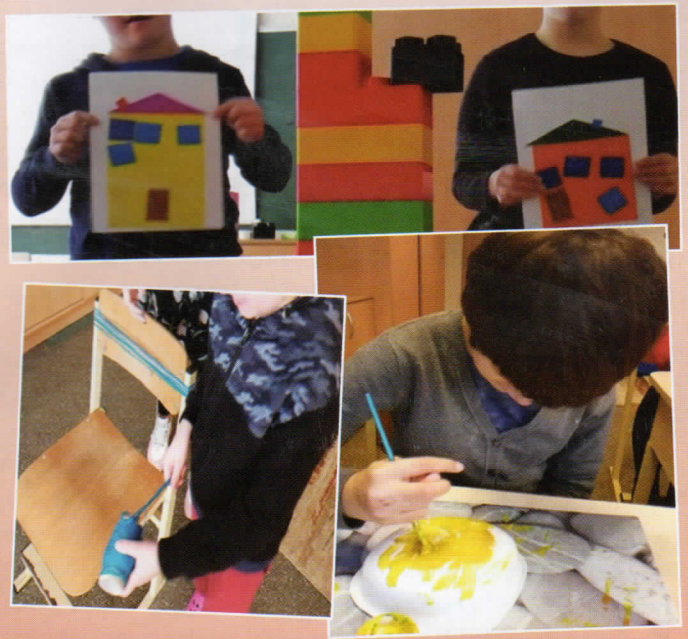

Taigi drąsiai rinkitės ir bandykite artimojoje aplinkoje esančius daiktus ir priemones vaikų, turinčių didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, kalbiniams ir komunikaciniams gebėjimams ugdyti. Tai paįvairins veiklas, skatins vaikus pagal galimybes atkartoti girdimus garsus, formuosis daiktų, garsų vaizdiniai, lavės smulkioji motorika.